

दंगीशरण गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री शम्भु गिरीज्यूले गाउँ सभाको १९ औं अधिवेशनको पहिलो बैठकमा प्रस्तुत गर्नु भएको आ.व. २०८२/०८३ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरू,

१. दंगीशरण गाउँपालिकाको यस गरिमामय गाउँ सभाको १९ औं अधिवेशनको पहिलो बैठकमा आगामी आ.व. २०८२/०८३ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरवान्वित भएको अनुभूति गरेको छु । मलाई यो सुअवसर प्रदान गर्नुहुने सार्वभौम दंगीशरण गाउँपालिका बासी आदरणीय मतदाताज्यूहरूप्रति कृतज्ञ छु । सार्वभौम जनताको मताधिकार र लोकसम्मतिका आधारमा शासन सञ्चालन गर्ने परिपाटीको विकासका लागि नेपालको विभिन्न लोकतान्त्रिक आन्दोलनमा होमिएर शहादत प्राप्त गर्ने महान शहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धासुमन अर्पण गर्दै जनआन्दोलनका घाइतेहरूको शिघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना समेत गर्दछु ।

२. नेपालको संविधान २०७२ जारी भएपश्चात संघीय शासन प्रणालीको अभ्यासका क्रममा स्थानीय तहको दोश्रो निर्वाचनबाट निर्वाचित भएर आएपछिका विगत तीन वर्षको अवधिमा विभिन्न आरोह अवरोह तथा बाधा व्यवधानहरूका बावजुद पनि संघीय शासन प्रणालीको मर्म अनुरूप राज्यका तर्फबाट प्रवाह गर्नु पर्ने सेवा सुविधा तथा विकास निर्माणका कार्यक्रमहरू सरल र सहज रूपमा जनताको घरदैलोमा पुर्याउने कार्यमा गाउँपालिका सफल रहेको महशुस भएको छ । सुशासन कायम गरी गाउँपालिकामा उपलब्ध सीमित श्रोत र साधनको अधिकतम उपयोग गरी विकासको प्रतिफल जनताले अनुभूति हुने गरी सेवा प्रवाहको व्यवस्था मिलाउने हाम्रो प्रयास निरन्तर जारी रहनेछ ।

३. राज्यका श्रोतहरूमा सम्पन्नहरूको मात्र पहुँच हुने परिपाटीलाई अन्त्य गरी निमुखा तथा विपन्न वर्गलाई राज्य श्रोतको समन्यायिक वितरणको संस्थागत विकास गर्न गाउँपालिकाको विशेष पहल रहनेछ । आगामी आर्थिक वर्षमा छनौट हुने योजना तथा कार्यक्रमहरू बस्तीस्तरबाट भएका माग, आवश्यकता तथा औचित्यका आधारमा गरी त्यसको कार्यान्वयनमा समेत तिनै वर्गहरूको संलग्नता र सहभागितामा गर्ने परिपाटीको विकास गरिनेछ । "हाम्रो प्रण, समुन्नत दंगीशरण" भन्ने हाम्रो मूल मन्त्रलाई व्यवहारिक रूपमा नै लागु गर्न कम लागतमा सञ्चालन हुने, रोजगारी सिर्जना गर्ने, जनताको सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने र उत्पादन बढाउने खालका योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकता दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

४. स्थानीय तहको दोश्रो कार्यकालको निर्वाचनद्वारा निर्वाचित भएर आएपश्चात सञ्चालन गरिएका जनमुखी कार्यक्रमहरू "उज्यालो आंखा कार्यक्रम", "सुत्केरी पोषण प्रोत्साहन" "दंगीशरण स्वास्थ्य सुधार कार्यक्रम" र "छोरी सम्मान कार्यक्रम" को सफलतापूर्वक कार्यान्वयन पश्चात यसबाट लक्षित वर्गले अपेक्षित लाभ हासिल गरिरहेका छन् । यस्ता जनमुखी कार्यक्रमहरूलाई आगामी आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिँदै थप जनमुखी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछन् ।

गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरू !

विगतमा सञ्चालन भएका कार्यक्रमहरूको उपलब्धि, औचित्य, सिकाइ र अनुभवहरूलाई आधार मान्दै आगामी आर्थिक वर्षमा देहायबमोजिमका कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

५. गाउँपालिकाको उपलब्ध बजेट तथा श्रोतहरूलाई जनताको जीवनस्तरमा सुधार आउने, लागत सहभागिता सुनिश्चित हुने, कम लागतमा सञ्चालन हुने, रोजगारी सिर्जना गर्ने र उत्पादकत्व वृद्धिमा योगदान पुर्याउने खालका योजना तथा कार्यक्रमहरूमा लगानी गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
६. सुशासनको प्रत्याभूति गर्दै गाउँपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था तथा विद्यालयहरूबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधाहरूलाई निष्पक्ष, पारदर्शी, छिटोछरितो, प्रविधीमैत्री र समतामूलक बनाउँदै सरल, सहज र झन्झट रहित बनाउँदै लगिनेछ ।
७. योजना तथा कार्यक्रमहरूको छनौट गर्दा समुदायमा आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछाडि परेका वर्गहरूलाई लक्षित गर्दै मागका आधारमा योजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
८. नागरिकका गुनासाहरू बुझेर समयमा नै उपयुक्त समाधानको निमित्त "नागरिकसँग अध्यक्ष" कार्यक्रमको तर्जुमा गरी जनताको घरदैलोमा पुगेर गुनासा, सल्लाह, सुझावहरूको सङ्कलन तथा समाधानका लागि पहल गरिनेछ ।
९. सामाजिक विकासको माध्यमबाट जनताको सामाजिक, आर्थिक, शैक्षिक स्तर सुधार गरी समाजमा पछाडि परेका वर्ग तथा समुदायलाई विकासको मूलधारमा ल्याउने खालका योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गरिनेछ ।
१०. बढ्दो बेरोजगारीको समस्या हल गर्न, वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका युवाहरूको सीपलाई उपयोग गरी आर्थिक उत्पादकत्व वृद्धि गर्न राष्ट्रिय रोजगार कार्यक्रमसँग समन्वय गरी गाउँपालिकाले युवा स्वरोजगार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
११. कृषि क्षेत्रमा जल्दोबल्दो समस्याको रूपमा रहेको रासायनिक मल तथा विषादीको अत्यधिक प्रयोगलाई न्यूनिकरण गर्न गाउँपालिकाले प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा जैविक मल तथा विषादी उत्पादनको लागि मल खाद उद्योग स्थापना गर्न गरिनेछ ।
१२. आर्थिक समुन्नतिको प्रमुख आधारको रूपमा रहेको कृषि तथा पशुपालनको क्षेत्रमा आत्मनिर्भर बनाउनको लागि सरकारी, गैरसरकारी तथा निजी क्षेत्रसँगको साझेदारीमा कार्यक्रमहरूको तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१३. शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्नका लागि शैक्षिक योजना निर्माण सम्पन्न गरी सीपमूलक, प्रविधीमैत्री, बालमैत्री सिकाइका लागि पूर्वाधारको विकासका साथै शिक्षकहरूको क्षमता विकासलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१४. बालमैत्री स्थानीय शासनको लागि आवश्यक पूर्वतयारी गरी आ.व. २०८३/०८४ सम्म दंगीशरण गाउँपालिकालाई बालमैत्री गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ ।
१५. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई विकासको मूलधारमा ल्याई उनिहरूको क्षमता विकासको लागि अपाङ्गमैत्री पूर्वाधार विकास तथा कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
१६. जातीय छुवाछुत तथा विभेद अन्त्यका लागि आगामी आर्थिक वर्षमा दंगीशरण गाउँपालिकालाई जातिय छुवाछुत मुक्त गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ ।
१७. स्वास्थ्य सेवालाई गुणस्तरीय, सर्वसुलभ गराई अशक्त, अपाङ्ग, जेष्ठ नागरिक, बेसहारा, गर्भवती, सुत्केरी तथा महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई गाउँपालिकाबाट दिइने सबै किसिमका स्वास्थ्य सेवाहरू निशुल्क बनाउँदै लगिनेछ ।

१८. दंगीशरणको गौरवको रूपमा रहेको दंगीशरण आधारभूत अस्पताल संधीय तथा प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा पूर्ण क्षमतामा सञ्चालन गर्नुका साथै फार्मसी र स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढङ्गले सञ्चालन गरिनेछ ।

१९. दंगीशरण गाउँपालिकाका ९८ प्रतिशत घरधुरीहरूमा खानेपानी पुगिसकेको र बाँकी घरधुरीहरूमा गुणस्तरीय खानेपानी तथा सरसफाई सुविधा प्रदान गरी स्वास्थ्यको सुरक्षा तथा प्रवर्द्धन गर्न खानेपानी आयोजनाहरूको शिघ्र कार्यान्वयन गरी सुरक्षित पिउने पानी वितरणलाई विशेष पहल गरिनेछ ।

२०. गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने योजनाहरूलाई उपभोक्ता समितिहरूमार्फत सञ्चालन गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ । उपभोक्ता समितिहरूमा महिलाहरूको सहभागितालाई थप प्रोत्साहित गरिनेछ ।

२१. आर्थिक सुशासन र पारदर्शिता कायम गर्न गाउँपालिकाबाट हुने सबै प्रकारका भुक्तानीहरूलाई विद्युतीय प्रणाली मार्फत बैंकिङ्ग कारोबारको माध्यमबाट हुने कुराको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

२२. दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका भाषा, संस्कृति, कला, भेषभुषाहरूको विकास गरी पर्यटकीय गन्तव्यका रूपमा विकास गर्न योगदान दिने कार्यक्रमहरूको छनौट तथा कार्यान्वयनलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

२३. दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका पर्यटकीय गन्तव्यहरूको पूर्वाधार विकास गरी आकर्षक पर्यटकीय क्षेत्रका रूपमा पहिचान कायम गर्न प्राथमिकता दिइनेछ ।

२४. न्याय सम्पादनलाई छिटोछरितो, वैज्ञानिक र पहुँचयुक्त बनाउन पूर्वाधारको विकास तथा न्यायिक समितिको क्षमता विकासलाई जोड दिइनेछ ।

२५. प्राकृतिक विपत्तिको रोकथाम तथा जोखिम न्यूनिकरण गर्न उद्धार सामाग्रीको व्यवस्थापन र जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीको क्षमता विकास गरिनेछ ।

गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरू !

अब म आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा सञ्चालन गरिने विषयक्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु । सर्वप्रथम आर्थिक विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यक्रमहरू पेश गर्दछु ।

आर्थिक विकास

(क) कृषि विकास तथा प्रसार

२६. दंगीशरण गाउँपालिकाको प्रमुख पेशाको रूपमा रहेको कृषि क्षेत्रको विकासको लागि उन्नत वीउ विजन उत्पादन, भण्डारण तथा वितरणको लागि प्रोत्साहित गर्न वीउ उत्पादनको लागि अनुदान दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२७. कृषि क्षेत्रमा आधुनिकीकरण गर्न किसानसँग लागत साझेदारीमा कृषि औजार तथा उपकरण, वीउ, मल उपलब्ध गराउनुका साथै आधुनिक र व्यवसायिक खेतिका लागि कृषक समूहहरूलाई तालिम प्रदान गरिनेछ ।

२८. जैविक खेति प्रणालीको विकास गरी तरकारी, फलफूल तथा अन्न उत्पादनका लागि प्रविधि विकास तथा हस्तान्तरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । पर्यावरणमा आधारित जैविक मल उत्पादन एवं जैविक खेति प्रोत्साहनको लागि त्यसको प्रचार प्रसार एवं बजारीकरणका लागि अनुदान दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२९. चालु आ.व.मा गरेको नमुना बगर खेतिबाट प्राप्त अनुभवलाई किसानहरूसँग आदानप्रदान गर्नुका साथै बगर खेतिलाई थप विकास र विस्तार गरिनेछ ।

३०. गाउँपालिकाभित्रै जैविक मल उत्पादन प्लान्ट निर्माणका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरी आगामी आ.व. मा काम अगाडि बढाउने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । प्राङ्गारिक मल, जैविक विषादि प्रवर्द्धनका लागि पशुपन्छिमा कृषकलाई प्रोत्साहन स्वरूप अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।

३१. दंगीशरण गाउँपालिकाको आफ्नै कृषि प्रोफाइल तयार गरी गाउँपालिकाका विभिन्न क्षेत्रहरूलाई कृषि पकेट क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ । साझेदार निकाय तथा संघसंस्थासँगको सहकार्यमा स्मार्ट कृषि प्रविधि एवं डिजिटल साक्षरता कार्यक्रमलाई थप विस्तार गर्दै लगिनेछ ।

३२. तरकारी, फलफूल तथा खाद्यान्न बालीमा आत्मनिर्भर बनाउन कृषि क्षेत्रको विकासको लागि सिचाई, प्रविधिको विकास, बाली संरक्षण तथा भण्डारणको लागि साझेदार निकायहरूसँगको सहकार्यका आधारमा लगानी प्रवर्द्धन गरिनेछ । बेमौसमी तरकारी खेतिलाई थप व्यवस्थित गरी जैविक तरकारी उत्पादन, प्रचार प्रसार तथा बजारीकरणको लागि कार्यक्रमहरूको तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ ।

३३. तरकारी, फलफूल तथा खाद्यान्न बालीमा लाने रोगहरूको रोकथाम तथा नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाउन स्थलगत निरीक्षण, अवलोकनलाई तिब्र बनाउँदै समय मै रोकथाम र नियन्त्रणको आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

३४. छिटो र बढी मुनाफा दिने खालका दलहन, तेलहन, मकै तथा तरकारी खेतिको पकेट क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने तथा बाली विविधीकरणलाई विशेष ध्यान दिइनेछ ।

३५. अदुवा, बेसार, लसुन, प्याज जस्ता मसलाजन्य वस्तु उत्पादन गरी बजारीकरण गर्न कृषकलाई प्रोत्साहित गरी सामूहिक मसला खेतिलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

(ख) पशुपन्छि विकास तथा प्रसार

३६. आम्दानीको प्रमुख श्रोतको रूपमा रहेको पशुपन्छि व्यवसायलाई उन्नत तथा व्यवसायिक बनाउन पशुपालक कृषकहरूलाई आधुनिक पशुपालन व्यवसाय तर्फ आकर्षित गर्न क्षमता विकास तथा प्रविधिमा सहयोग प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

३७. मासु, दुग्ध उत्पादन प्रवर्द्धन गर्न पशु नश्ल सुधार कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गरी कृत्रिम गर्भाधानलाई सहज र सर्वसुलभ गराइनुका साथै मासु, दुध र अण्डाको बजारीकरणको लागि आवश्यक सहजिकरण गरिनेछ ।

३८. पशुपन्छि व्यवसाय प्रवर्द्धनका लागि कृषि तथा पशु विकासमा आधारित साना किसान तथा युवा उद्यमशीलता परियोजनामार्फत आधुनिक गोठ, खोर एवं भकारो निर्माण तथा सुधार कार्यक्रमलाई थप विस्तार गरिनेछ ।

३९. किसानसँग लागत सहभागितामा उन्नत जातका बोका, राँगा, बडगुर, कुखुरा, हाँस वितरण गरी पशुपालन व्यवसायतर्फ किसानलाई आकर्षित गरिनेछ । बेमौसमी घाँसको उत्पादन बढाउनुका साथै तिनका विरूवाहरू पालिकाभित्रै उत्पादन गरी वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

४०. मत्स्यपालन व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गरी माछाको उत्पादन वृद्धि गर्न मत्स्य व्यवसायलाई यान्त्रिकरण गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । बर्बई नदीमा मत्स्य व्यवसाय सञ्चालन गर्न चाहने जलचर एवं जलीय जैविक विविधता संरक्षण उपभोक्ता समितिहरूलाई संघीय एवं प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा अनुमति दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

४१. पशुपन्छिलाई लाग्न सक्ने रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि भ्याक्सिन लगाउने कार्यलाई निरन्तरता दिनुको साथै औषधीको उपलब्धता १२ महिना हुने गरी सुनिश्चितता गरिनेछ ।

४२. पशुपन्छि महामारी रोकथाम तथा नियन्त्रणको लागि हरबखत सजग रहने गरी आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । महामारी रोकथामको लागि समय मै भ्याक्सिन उपलब्ध गराउन व्यवस्था गरिनेछ ।

४३. दाडको पहिचानको रूपमा रहेको बधिया भाले उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गर्न कुखुराको बन्ध्याकरणलाई निशुल्क र सर्वसुलभ गराइनेछ । लोकल कुखुरा उत्पादन गर्न चाहने कृषकहरूलाई आधुनिक खोर निर्माणका लागि अनुदान दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

४४. दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका ताल तलैयाहरूको संरक्षण गरी मत्स्य व्यवसाय सञ्चालन गर्न ताल तथा नदी संरक्षण र मत्स्य व्यवसाय सञ्चालन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ । जलचर तथा जलीय जैविक विविधता संरक्षणका लागि उपभोक्ता समितिहरू दर्ता गरी परिचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

४५. दंगीशरण गाउँपालिकामा रहेको गौशालालाई थप व्यवस्थित गर्न पूर्वाधार निर्माण तथा पशु संरक्षणको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

उद्योग तथा व्यवसाय

४६. परम्परा तथा संस्कृतिमा आधारित घरेलु तथा साना उद्योग सञ्चालन गरी व्यवसायिक उत्पादन वृद्धि गर्न सीप विकास तथा बजारीकरणलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।

४७. सामुहिक रूपमा घरेलु तथा साना उद्योग व्यवसाय सञ्चालनका लागि आवश्यक लगानीका लागि साझेदार निकाय तथा वित्तीय संस्थाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ । परम्परागत सीपमा आधारित साना उद्योग सञ्चालनका लागि क्षमता विकास गर्नुका साथै प्रविधी हस्तान्तरण गरिनेछ ।

४८. स्थानीय रूपमा उपलब्ध कच्चा पदार्थ प्रयोग गरी उत्पादित वस्तुको प्रयोग तथा बजारीकरणका लागि विशेष प्रोत्साहन गरिनेछ । आगामी आर्थिक वर्षदेखि गाउँपालिका, वडा कार्यालय तथा मातहतका कार्यालयबाट सञ्चालित सम्पूर्ण कार्यक्रमहरूमा प्लास्टिकबाट उत्पादित प्लेट, कप, कचौराहरूको प्रयोगलाई प्रतिबन्धित गरी स्थानीय रूपमा उत्पादित दुना, टपरी तथा प्लेटको प्रयोग गरिनेछ ।

४९. स्थानीय कच्चा पदार्थ र सीपको प्रयोग गरी वस्तु उत्पादन गर्ने उद्योग व्यवसायलाई गाउँपालिकामा तिर्नुपर्ने व्यवसाय करमा छुट दिने व्यवस्था गरिनेछ । थारू जातिको परम्परागत सीपमा आधारित ढकिया, भाँडाकुँडा, सांस्कृतिक गरगहना तथा पोशाक उत्पादन गर्ने साना उद्योगहरूको दर्ता शुल्क तथा वार्षिक करमा छुट दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

५०. दलित जातिको परम्परागत पेशासँग सम्बन्धित उद्योग वा व्यवसाय सञ्चालन गर्दा लाग्ने व्यवसाय दर्ता शुल्क निशुल्क गरी कर छुट दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(घ) पर्यटन

५१. दंगीशरण गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवनमा दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका पुरातात्विक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरूको जानकारी गराउने खालका तस्विरहरू राख्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

५२. संघीय सरकार, प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरूको संरक्षण, विकास तथा प्रचार प्रसारको लागि पहल गरिनेछ ।

५३. दंगीशरण गाउँपालिकाको सांस्कृतिक पहिचान दिने थारू जातिको संस्कृतिसँग जोडिएका भेषभुषा, पहिरन, खानपिन, नाचगान र थारू संस्कारको प्रचार प्रसारको लागि गाउँपालिकाको आयोजनामा सांस्कृतिक महोत्सव आयोजना गर्नुको साथै दाङ जिल्ला र आसपासका जिल्लाहरूमा आयोजित सांस्कृतिक महोत्सवहरूमा सहभागी गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

५४. थारू संस्कृतिमा आधारित होम स्टे, पाहुना घर, कोसेली घर, संग्रहालय तथा पार्कहरूको विकास र विस्तारको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

५५. दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका रानीवन पार्क, चखौरा थारू सांस्कृतिक संग्रहालय, शिवपुरी धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्र, बागेचिरा जलाशय जस्ता क्षेत्रहरूमा थप पर्यटकीय पूर्वाधारको विकासको लागि आकर्षक पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गरिनेछ ।

५६. दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका शिद्धबाबा मन्दिर फुर्केसल्ली, सिद्ध भवन्त नाथ मन्दिर, सति मन्दिर, लानेश्वर शिवालय, शिद्ध भगवती मन्दिर, बालगोपाल मन्दिर, राधकृष्ण मन्दिर पदमपुर एकली, सिद्धेश्वर शिव मन्दिर, भगवती मन्दिर नारायणपुर, भगवती मन्दिर कलमखोला, शिव मन्दिर सरुवाडाँडा, भगवती मन्दिर प्रसडुवा, भवानी मन्दिर बागर, शिव मन्दिर बाँकाको संरक्षण, विकास तथा पूर्वाधार विकासको लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग पहल र सहकार्य गरिनेछ ।

५७. बबई नदीमा जल पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न आवश्यक सम्भाव्यता अध्ययन गरी आकर्षक पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गर्न निजी क्षेत्रसँग साझेदारी गरी आवश्यक कानूनी प्रक्रिया पुरा गरी सञ्चालनका लागि पहल गरिनेछ । दंगीशरण वडा नं. २ मा सातटाकुरा, राजाकोट, लक्ष्मीनारायण मन्दिर सलौरा, बाहुबर्दिया, रक्सापिपल डाँडाचीस र बागरको ठण्डी बजारलाई पार्कको रूपमा विकास गरिनेछ ।

(ड) सहकारी

५८. सहकारिताको भावना अनुरूप वित्तिय क्षेत्रको क्रियाकलापहरूलाई थप क्रियाशील बनाउन आवश्यक सहजिकरण गरिनेछ । सहकारी संस्थाहरूको नियमित सुपरीक्षण, अनुगमन र नियमन गरिनेछ ।

५९. सहकारी संस्थाहरूलाई नियमन गरी सबै कारोबारहरू सफ्टवेयर मार्फत गर्नका लागि कोपोमिस तालिमको व्यवस्था गरी अनिवार्य रूपमा लागु गराइनेछ ।

६०. सहकारी संस्थाका क्रियाकलापहरूलाई व्यवस्थित गर्न सहकारी संस्थाहरूलाई कार्यालय सञ्चालन, लेखा व्यवस्थापन तथा वित्तिय साक्षरता सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

६१. कृषि मल पारदर्शी तरिकाले वितरणको व्यवस्था मिलाउन प्रभावकारी अनुगमन तथा सुपरीवेक्षणको व्यवस्था गरिनेछ । मल वितरणको अभिलेख दुरुस्त नभएका र मल वितरणमा अवाञ्छित गतिविधी गरी मलको अभाव सिर्जना गरेको पाइएमा कारवाही गरी अनुमति खारेज गरिनेछ ।

६२. समस्याग्रस्त तथा रूग्ण सहकारी संस्थाहरूलाई एकापसमा मर्ज हुन प्रोत्साहित गरिनेछ । उत्कृष्ट कार्य गर्ने सहकारी संस्थाहरूलाई पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(च) रोजगार

६३. राष्ट्रिय रोजगार कार्यक्रमका क्रियाकलापहरूलाई विकास निर्माणका क्रियाकलापसँग समन्वय गरी रोजगारी सिर्जना तथा पूर्वाधार विकासमा जोड दिइनेछ । राष्ट्रिय रोजगार कार्यक्रमलाई वडाको विकास योजनाहरूसँग जोडेर रोजगारी सिर्जनालाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

६४. संघीय सरकारबाट सञ्चालित युवा स्वरोजगार कार्यक्रमलाई परिमार्जन सहित गाउँपालिका आफैले सञ्चालन गरी विदेशबाट फर्किएका युवाहरूलाई सीपमूलक तालिमहरू कपाल कटाई, मोटरसाइकल मर्मत, मोबाइल मर्मत, कम्प्युटर मर्मत जस्ता तालिम प्रदान गरी स्वरोजगार बन्नका लागि प्रोत्साहित गरिनेछ ।

६५. रोजगार सेवा केन्द्रको क्रियाकलापहरूलाई सशक्त बनाई रोजगार सूचना केन्द्रको रूपमा व्यवस्थित गरिनेछ । उक्त केन्द्रले श्रम बजारको खोजि गरी बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई श्रोत केन्द्रको रूपमा काम गर्न सक्ने बनाइनेछ । सुरक्षित नागरिक आप्रवासन कार्यक्रममार्फत वैदेशिक रोजगार फर्किएका तथा वैदेशिक रोजगार पिडित युवाहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श प्रदान गरी उत्पादनमूलक कार्यमा लाग्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

६६. रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गर्नका लागि रोजगार संवाद कार्यक्रमको आयोजना गरी स्वरोजगारीका क्षेत्रहरू पहिचान गरेर युवाहरूलाई आत्मनिर्भरतातर्फ उन्मुख गराइनेछ ।

६७. दंगीशरण गाउँपालिकाले यस वर्ष दिगो रोजगारी सिर्जना तथा प्रवर्द्धनलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेर **“मिसन रोजगारी: दिगो रोजगारी र उद्यमशीलता प्रवर्द्धन- अभियान”** सञ्चालन गर्नेछ । यस अभियान अन्तर्गत, हाल सञ्चालन भइरहेका सीप विकास, उद्यमशीलता प्रवर्द्धन, श्रम बजार व्यवस्थापन, लगानी अभिवृद्धि कार्यक्रम लगायतका रोजगारी र उद्यमशीलतासँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरूलाई एकीकृत गरेर मिसन रोजगारी अभियान अन्तर्गत नै निरन्तरता दिइनेछ । रोजगारी सृजनाका क्षेत्रको पहिचान, उद्यमशीलता प्रवर्द्धन, वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका युवाको सीप सदुपयोग, तथा श्रम बजार अनुकूल सीप विकास कार्यक्रमहरूको निर्माण र कार्यान्वयन गरिनेछ। यसमार्फत गाउँ नगरपालिकाले श्रम- सीप- रोजगारीको दिगो चक्र निर्माण गर्दै उत्पादनशीलता, उद्यमशीलता र आर्थिक समुन्नतिको नयाँ आधार तय गर्नेछ।

६८. श्रम बजारको माग, उपलब्ध श्रोत र जनशक्ति, रोजगार प्रवृत्तिको अध्ययन गरी दंगीशरण गाउँपालिकाको रोजगारी रणनीति निर्माण गरिनेछ । गाउँपालिकाले आफ्नै भूगोल, स्रोत, आवश्यकता र मागको विश्लेषण गरी गाउँपालिकामा रोजगारीको क्षेत्रमा रहेका अवसर तथा सम्भावनाको पहिचान, समस्याहरूको निदान र रोजगारी सिर्जनाका नवीनतम उपाय एवं विधिहरूको विकास गर्न रोजगार रणनीति तयार गर्नेछ।

६९. उद्यमशीलता विकास लाई स्थानीय रोजगारी सिर्जनाको मुख्य आधार मान्दै स्थानीय स्रोत, सीप र सन्दर्भ अनुकूल लघु तथा घरेलु उद्योग, स्टार्टअप र नवपर्वतनशील उद्यमलाई प्रवर्द्धन गर्ने नीति तथा संरचना विकास गरिनेछ । नागरिकलाई उद्दमी बनाउन र अवसरसँग जोड्नको लागि व्यवसायको संवर्धन र उद्यमहरूको द्रुतीकरण मार्फत नवप्रवर्तन, वित्त र प्रविधिमा पहुँच, बजार विस्तार, आम्दानी वृद्धि जस्ता विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ। सिप विकास र तालिमपछिको अवसरको लागि रोजगारदाता तथा तालिम प्रदायक संस्थाहरू र तहगत सरकारहरूसँग समन्वय तथा सहकार्य गरिनेछ ।

(छ) भूमि व्यवस्थापन

७०. भूमिको अव्यवस्थित उपयोगलाई नियन्त्रण एवं नियमन गरी भू-उपयोग योजनाका आधारमा जग्गाको वर्गीकरण गरी उपयोगमा ल्याउन नियमन गरिनेछ । भूमिको खण्डिकरण र जथाभावी उपयोगलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।

७१. कृषियोग्य जमिनलाई वस्ती बिस्तारमा परिणत गर्ने कार्यलाई नियमन गरी रोकिनेछ । दंगीशरण गाउँपालिकाभित्रका सार्वजनिक जग्गाहरू गाउँपालिकाको मातहतमा ल्याई उपयुक्तताको आधारमा उपयोग गर्ने र बागरको खुल्ला जमिनलाई पार्कको रूपमा विकास गरिनेछ ।

७२. अव्यवस्थित ऐलानी तथा सार्वजनिक जग्गालाई व्यवस्थित गर्न जग्गा नापी कार्यलाई पुनः निरन्तरता दिइनेछ । जग्गा नापी कार्यलाई छिटो सम्पन्न गर्न थप जनशक्ति परिचालन गरिनेछ । आगामी आ.व.मा जग्गा नापी कार्य सम्पन्न भएका वडाहरूमा जग्गा धनी लालपूर्जा वितरण गर्ने कार्यको शुरुवात गरिनेछ ।

७३. भूमि प्रशासन सम्बन्धी ऐन, नियमको तर्जुमा गरी भूमि प्रशासन सम्बन्धी कामलाई सहज, सरल र सर्वसुलभ बनाइनेछ । सरकारी तथा सार्वजनिक जमिन अतिक्रमण गरेका तथा उपयोग गरेका व्यक्ति तथा संस्थाहरूलाई करको दायरामा ल्याइनेछ । करको दायरामा नआउने व्यक्तिहरूले उपयोग गरेको जमिनबाट अतिक्रमण हटाइनेछ ।

सामाजिक विकास

(क) शिक्षा

७४. "शिक्षित नागरिक, सभ्य दंगीशरणवासी " भन्ने मूल मन्त्रलाई साकार पार्न दंगीशरण गाउँपालिकाभित्रका कुनैपनि बालबालिकालाई विद्यालय जानबाट बञ्चित हुन दिइने छैन । अपाङ्ग, टुहुरा बालबालिकालाई विद्यालयमा आकर्षित गर्न पोशाक, पाठ्यपुस्तक, शैक्षिक सामग्रीको निःशुल्क व्यवस्था गरिनेछ ।

७५. दिवा खाजा कार्यक्रमको प्रभावकारी रूपमा अनुगमन गरी दिवा खायामा स्थानीय रूपमा उत्पादित, पोषिलो र कम लागतमा तयार हुने खानेकुराहरू समावेश गर्नु पर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । चाउचाउ, बिस्कुट, चिजबल्स, चिप्स जस्ता पत्रु खानालाई विद्यालयमा पूर्णरूपमा निषेध गरिनेछ ।

७६. विद्यार्थी संख्या र नियमित उपस्थितिको आधारमा आवश्यकता अनुसार विद्यालयमा थप कक्षा कोठाको व्यवस्था गरिनेछ । विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा सौचालयको संख्या कम भएका विद्यालयहरूमा सौचालयको संख्या थप गरिनेछ । किशोरी

छात्राहरूको लागि चेन्जिङ्ग रूमको व्यवस्था गरी नपुग भएका विद्यालयहरूमा सेनेटरी प्याड भेण्डिङ्ग मेशीन थप गर्नुको साथै विसर्जको प्रभावकारी व्यवस्था मिलाइनेछ ।

७७. प्राविधिक धार सञ्चालन गरेका विद्यालय तथा नमुना विद्यालयमा थप शैक्षिक तथा भौतिक सुविधाहरू वृद्धि गरिनेछ । विज्ञान प्रयोगशाला नभएका विद्यालयहरूमा प्रयोगशाला बनाउन अनुदान उपलब्ध गराइनेछ । प्रयोगात्मक अभ्यासको लागि स्थलगत अध्ययन तथा ओ.जे.टी.को लागि उपलब्ध गराउँदै आएको अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ । थप विद्यालयहरूमा प्राविधिक धार सञ्चालनका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरी आवश्यक प्रक्रिया अगाडी बढाइने छ ।

७८. विद्यालयमा शैक्षिक सुशासन कायम गर्न नियमित सुपरीवेक्षण तथा अनुगमनलाई अझ बढी सशक्त बनाइनेछ । उत्कृष्ट कार्य गर्ने शिक्षकलाई सम्मान गरिनेछ । नैतिक शिक्षाको माध्यमबाट सुसंस्कृत समाज निर्माणमा योगदान पुग्ने गरी शिक्षा प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

७९. भूगोल र विद्यार्थी संख्याको आधारमा सामुदायिक विद्यालयको कक्षा समायोजन गर्ने नीति लिइनेछ । न्यूनतम् विद्यार्थी संख्या नभई फाजिलमा रहेका शिक्षकहरूलाई विद्यार्थी संख्या धेरै भएका विद्यालयमा स्थानान्तरण गरिनेछ ।

८०. तोकिएको संख्या भन्दा बढी विद्यार्थी भएका विद्यालयलाई शिक्षक व्यवस्थापनका लागि थप अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।

८१. विद्यालयमा पाठ्यपुस्तक तथा शैक्षिक सामाग्रीको अभाव हुन दिइने छैन । सबै विद्यालयहरूमा पुस्तकालयको स्थापना गर्नका लागि अनुदानको व्यवस्था गरी पुस्तकालयको स्थापना र समुचित उपयोग भए नभएको नियमित अनुगमन गरिनेछ ।

८२. आधारभूत तहमा दंगीशरण गाउँपालिकाको आफ्नै स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी क्रमिक रूपमा लागु गरिएको छ । यसको प्रभावकारी कार्यवन्धनको लागि आवश्यकता अनुसार पाठ्यक्रम परिमार्जन गर्दै लगिनेछ । शैक्षिक सुधारको कडीको रूपमा रहेको विद्यार्थी मूल्याङ्कन प्रणालीलाई सुदृढ तुल्याई निरन्तर मूल्याङ्कनमा जोड दिइनेछ ।

८३. स्मार्ट विद्यालयको अवधारणा अनुरूप आगामी आर्थिक वर्षमा नमुना विद्यालयबाट डिजिटल विद्यालय तथा स्मार्ट कक्षाको परीक्षण गरी क्रमशः सबै विद्यालयहरूमा विस्तार गर्दै लगिनेछ । इ-लर्निङ्गलाई थप व्यवस्थित गर्न आवश्यक सामाग्रीहरूको व्यवस्था गर्दै लगिनेछ ।

८४. न्यूनतम् विद्यार्थी संख्या पुगेका विद्यालयहरूमा अंग्रेजी र विज्ञान शिक्षक व्यवस्थापनको लागि आधारभूत तह कक्षा ६-८ र माध्यमिक तह ९-१० सञ्चालित विद्यालयलाई दिइदै आएको एकमुष्ट अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

८५. दंगीशरण गाउँपालिकाको शैक्षिक योजना निर्माणको कार्यलाई तिब्रता दिई आगामी आ.व.देखि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

८६. शैक्षिक क्यालेण्डर अनुसार विद्यालयको पठनपाठन, बिदा, परीक्षा जस्ता क्रियाकलापहरूमा एकरूपता कायम गरिनेछ । प्रभावकारी समूह सुपरीवेक्षण प्रणाली मार्फत विद्यार्थी सिकाइको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

८७. बाल विकास केन्द्रको कक्षा व्यवस्थापन, सिकाइ सामाग्री व्यवस्थापन तथा बाल विकास शिक्षकको क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । सिकाइ केन्द्रहरूको आवश्यक भौतिक पूर्वाधारको निर्माण गरी सबै सिकाइ केन्द्रहरूलाई स्थानीय तहको स्वामित्वमा ल्याई कार्य सञ्चालन गरिनेछ ।

८८. विद्यालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूको लागि धुम्रपान, मद्यपान, लागु पदार्थको सेवन जस्ता कूलतबाट जोगाउन सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुका साथै किशोरीहरूलाई आत्मरक्षा तालिमको व्यवस्था गर्दै लगिनेछ ।

८९. शैक्षिक सुशासनका लागि संस्थागत क्षमता विकास, विद्यार्थी परीक्षण मूल्याङ्कन, शिक्षक मेन्टरिङ्ग तथा विद्यालय सुपरीवेक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

९०. कक्षा ५ र ८ का विद्यार्थीको उपलब्धिस्तर मापनको लागि उपलब्धी परीक्षा सञ्चालनमा ल्याइनेछ । अंग्रेजी भाषाको पाठ्यपुस्तकको लागि उपलब्ध गराउँदै आएको अनुदानलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।

९१. शिद्ध पृथ्वी जनता क्याम्पसको स्तरोन्नतिको लागि पूर्वाधार निर्माण, शैक्षिक सामाग्रीको व्यवस्था तथा क्याम्पस सञ्चालनको लागि दिइँदै आएको अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(ख) युवा तथा खेलकूद

९२. विद्यार्थीहरूको सर्वाङ्गिण विकासको लागि राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता तथा युवाहरूको व्यक्तित्व विकासमा टेवा पुर्याउन अध्यक्ष कप फुटबल तथा भलिबल प्रतियोगितालाई आगामी वर्ष पनि निरन्तरता दिँदै थप खेल समावेश गर्दै लगिनेछ ।

९३. युवा नेतृत्व विकास क्षमता अभिवृद्धिका लागि कार्यक्रमको तर्जुमा गरिनेछ । युवाको जोस जाँगरलाई सामाजिक रूपान्तरणमा उपयोग गर्न विभिन्न सिर्जनात्मक कार्यमा युवालाई संलग्न गराउने नीति लिइनेछ । प्रतिभावान युवा पहिचान गरी नवप्रवर्तनात्मक कार्य गर्न चाहने युवाहरूलाई अनुदान सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।

९४. खेलकूदको विकासको लागि पूर्वाधार निर्माण गर्न हरेक वडामा कम्तिमा एउटा खेल मैदान निर्माण गर्दै लगिनेछ । वडा नं. १ को वडैला र वडा नं. २ को ड्वाडड्वाडे रातो डाँडामा खेलमैदानको व्यवस्था गरिनेछ । भानु मा.वि. प्रसङ्गवामा खेलमैदान निर्माण गरिनेछ ।

९५. "राष्ट्रको लागि खेलकूद, स्वास्थ्यको लागि खेलकूद" को प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि खेलकूद सम्बन्धी पूर्वाधार निर्माणलाई जोड दिँदै थप खुल्ला व्यायामशाला निर्माण गरिनेछ । पालिकाबाहिर आयोजना हुने खेलकूद प्रतियोगितामा सहभागिताका लागि अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।

(ग) स्वास्थ्य

९६. "स्वस्थ नागरिक, समुन्नतिको आधार" को मान्यता अनुरूप नागरिकको स्वास्थ्यको सुरक्षा, प्रवर्द्धन, उपचार र रोगको रोकथामको लागि आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तरमा ध्यान दिई सरल, सहज र सर्वसुलभ बनाउन सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा पर्याप्त व्यवस्था गरिनेछ ।

९७. स्वास्थ्य संस्थाहरूमा औषधीको नियमित आपूर्तिको लागि समयमा नै औषधी खरिद प्रक्रिया अगाडि बढाई बाह्रै महिना निशुल्क औषधी वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ । सबै किसिमका औषधीहरू पाउन सक्ने गरी सबै नागरिकलाई स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रममा आवद्ध हुन प्रोत्साहित गरिनेछ ।

९८. खोप, गर्भजाँच, पोषण सेवा, परिवार योजना सेवा लगायतका आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई नागरिकको घरदैलोमा नै प्रदान गर्न खोप तथा गाउँघर क्लिनिक सेवालाई थप विस्तार गरिनेछ । पूर्ण खोपयुक्त पालिका र पूर्ण संस्थागत सुत्केरीयुक्त पालिकालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

९९. प्रजनन उमेरका किशोरी, गर्भवती महिला तथा सुत्केरीहरूमा रहेको रक्तअल्पताको रोकथामको लागि विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूमार्फत आइरन फोलेट चक्की वितरणलाई थप व्यवस्थित गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

१००. दंगीशरण गाउँपालिकामा व्याप्त कम तौलको शिशु जन्मने, कुपोषणको दर उच्च रहने स्वास्थ्य जटिलताको रोकथाम तथा न्युनिकरणको लागि पोषण सचेतना अभिवृद्धि, जैविक खेति प्रणाली तथा स्वस्थकर आहार खाने बानीको विकासको लागि सचेतनामूलक कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ ।

१०१. दंगीशरणको गौरवको रूपमा रहेको दंगीशरण आधारभूत अस्पताललाई पूर्ण क्षमतामा सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यक व्यवस्थापन गरी संघीय सरकारसँगको सहकार्यमा विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । सञ्चालन हुँदै आएको अस्पताल फार्मसीलाई थप व्यवस्थित गरी स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई आम नागरिकको पहुँचमा पुर्याइनेछ ।

१०२. "स्वस्थकर आहार, स्वास्थ्यमा सुधार" लाई व्यवहारमा नै लागु गर्न गाउँपालिकाका बैठक तथा गाउँपालिकाबाट सञ्चालित सबै कार्यक्रमहरूमा तयारी खानेकुरा, पेय पदार्थ तथा पत्रु खानालाई पूर्णरूपमा निषेध गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१०३. महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई प्रोत्साहित गर्न दिइँदै आएको यातायात तथा प्रोत्साहन रकमलाई निरन्तरता दिइनेछ । सबै महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रममा आवद्ध गराइनेछ ।

१०४. अति गरिब, असहाय, गर्भवती, जेष्ठ नागरिकलाई निशुल्क रूपमा एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । एम्बुलेन्स सेवा २४ सै घण्टा उपलब्ध हुने गरी तयारी अवस्थामा राखिनेछ । गरिबीको परिचय पत्र पाएका अति विपन्न परिवार, अपाङ्ग, दिर्घरोगी, असहाय, द्वन्द पिडितहरूको स्वास्थ्य बीमा गर्नका लागि आवश्यक कानूनी तथा वित्तीय व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१०५. नागरिक आरोग्य केन्द्रमा आवश्यक औषधीको व्यवस्था गरी थप सेवाको विस्तार गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । प्राकृतिक चिकित्सा सेवा जस्ता वैकल्पिक चिकित्सा सेवाको विस्तारको लागि थप पहल गरिनेछ ।

१०६. स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट सरल, भरपर्दो र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न अनुगमन तथा सुपरीवेक्षणलाई प्रभावकारिताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ । उत्कृष्ट सेवा गर्ने स्वास्थ्यकर्मीलाई पुरस्कृत र सेवामा लापरवाही गर्नेलाई दण्डित

गरिनेछ । सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूको अभिलेख व्यवस्थापनमा सुधार गर्न इ-एच.आइ.एम.एस. प्रणालीमा आवद्ध गर्दै लगिनेछ ।

१०७. महामारी रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रणको लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुका साथै द्रुत प्रतिकार्य समूह (RRT) गठन गरी तयारी अवस्थामा राखिनेछ । सिकल सेल एनिमिया तथा थालेसिमियाका बिरामीहरूको छनौट परीक्षण गरी उपचारको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । पाइल्स, प्रोस्टेट ग्ल्याण्ड इन्टार्ज, हाइड्रोसिल जस्ता रोगहरूको शिविर सञ्चालन गरी निशुल्क सल्यक्रियाको व्यवस्था गरिनेछ ।

(घ) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

१०८. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको मूल मान्यता अनुरूप महिलाहरूलाई विकासको मूल धारमा ल्याउन महिलाहरूको क्षमता विकास तथा सशक्तिकरण कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ ।

१०९. बाल विवाह, घरेलु हिंसा, लैङ्गिक हिंसा जस्ता सामाजिक अपराधहरूलाई रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न सचेतना अभियान सञ्चालन गर्नुका साथै कानूनी रूपमै दण्डित गर्ने कार्यलाई व्यवहारिक रूपमै लागु गरिनेछ ।

११०. महिलाहरूलाई आत्मनिर्भर बनाई श्रोतमाथिको पहुँच सुनिश्चितता गर्न सीपमूलक तालिम प्रदान गरी व्यवसाय सञ्चालन गर्न चाहने महिलाहरूको लागि घुम्ती कोषको व्यवस्था गरिनेछ । महिलाहरूले उत्पादन गरेका वस्तुहरूको बजारीकरणको लागि विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूसँग समन्वय र सहजीकरण गरिनेछ ।

१११. महिलाहरूको सशक्तिकरण तथा क्षमताविकास कार्यक्रममा एउटै व्यक्ति पटक पटक दोहोरिने परिपाटीको अन्त्य गरिनेछ । यस्ता कार्यक्रमहरूमा विपन्न र हिंसापिडित महिलाहरूलाई सहभागी गराउन प्राथमिकता दिइनेछ ।

११२. "छोरी सम्मान कार्यक्रम" लाई थप व्यवस्थित गर्दै निरन्तरता दिइनेछ । कुनै पनि छोरीहरूलाई विद्यालय शिक्षाबाट बञ्चित हुन दिइने छैन, बालिकाहरूलाई विद्यालय शिक्षाबाट बञ्चित गराउने अभिभावकहरूलाई गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधाबाट बञ्चित गरिनेछ ।

११३. छुवाछुत तथा जातिय विभेद अन्त्यका लागि दंगीशरण गाउँपालिकाको दलित सशक्तिकरण ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिइनेछ । दलित सशक्तिकरण गर्न सचेतना तथा क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुका साथै परम्परागत पेशाको सुदृढिकरणमा जोड दिइनेछ ।

११४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पहिचान गरी सरकारी तथा साझेदार निकायहरूसँगको समन्वयमा अपाङ्गता सहयोगी सामाग्री वितरण, आत्मनिर्भरताका लागि सीपमूलक एवं क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुका साथै स्व-व्यवसाय गर्न चाहनेहरूका लागि घुम्ती कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।

११५. बालअधिकारको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा बालहितका क्षेत्रमा काम गर्न संयन्त्र विकासको लागि हरेक वडा तथा पालिकास्तरमा बालक्लब सञ्जाल गठन गरी क्षमताविकास गरिनेछ । बालबालिकाहरूको सिर्जनात्मक कलाको प्रवर्द्धनको लागि प्रतियोगतात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

११६. जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र स्थापनाका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहजिकरण गरिनेछ । पालिकास्तरीय जेष्ठ नागरिक मञ्चको गतिविधीहरूलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक प्रवन्ध मिलाइनेछ । घर परिवार समाजबाट हिंसा पिडित भएका विपन्न व्यक्तिहरूको पुनःस्थापना नहुँदासम्म सेफ हाउसमा राखि व्यवस्थापन गरिनेछ ।

(ड) सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण

११७. सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्न राष्ट्रिय परिचय पत्र अनिवार्य भएको सन्दर्भमा यसको सरल र सहज प्राप्तिका लागि आवश्यक समन्वय गरिनेछ । सामाजिक सुरक्षा भत्ता वडा स्तरमा पुगेर वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । सामाजिक सुरक्षा भत्ताका लाभग्राहीहरूको विवरण अद्यावधिक गरिनेछ ।

११८. व्यक्तिगत घटना दर्तालाई प्रभावकारी बनाउन समयमा नै व्यक्तिगत घटना दर्ता गर्ने बानीको विकास गर्न नागरिक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । व्यक्तिगत घटना दर्ता गर्ने कार्यलाई सरलीकरण गर्न आवश्यक प्रवन्ध मिलाइनेछ ।

(च) खानेपानी तथा सरसफाई

११९. आधारभूत खानेपानी तथा सरसफाई हरेक नागरिकको पहुँचमा पुर्याउन खानेपानी आयोजनाहरूको क्षमता विस्तार तथा मर्मत सम्भारलाई विशेष ध्यान दिइनेछ । खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समितिहरूको परिचालन, नियमन र क्षमता विकासका लागि आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१२०. खानेपानी सेवा विस्तारका लागि नयाँ खानेपानी आयोजना पहिचान गरी संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ । निर्माण सम्पन्न हुन नसकेका खानेपानी आयोजनाहरू समयमा सम्पन्न गर्न पहल गरिनेछ । खानेपानीका मूल संरक्षण तथा खानेपानी वितरण प्रणालीलाई सुदृढ तुल्याई बाह्र महिना पानी आपूर्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१२१. घर, पसल, कार्यालय तथा संघसंस्थाबाट निस्केका फोहरमैलाको वर्गीकरण गरी जैविक फोहरलाई कम्पोष्ट मल तयार गर्न र अजैविक फोहरवस्तुलाई पुनःप्रशोधनका लागि सङ्कलन तथा विक्री गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । स्वास्थ्य संस्थाबाट निस्कने जोखिमपूर्ण फोहरवस्तुको व्यवस्थापनको लागि आवश्यक कार्य गरिनेछ ।

(छ) भाषा तथा संस्कृति

१२२. स्थानीय भाषा, संस्कृतिको संरक्षण, प्रवर्द्धनको लागि विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । कामी, दमाई, बादी जातिको पुर्ख्यौली पेशाको संरक्षणको लागि सीपमूलक क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । थारू जातिका परम्परागत हस्तकला सीपहरूको संरक्षण, प्रवर्द्धन र हस्तांतरणका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१२३. दंगीशरणको प्रमुख संस्कृतिको रूपमा रहेको थारू संस्कृतिको विकास, प्रचार प्रसार गरी आकर्षक पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गरिनेछ । अटवारी पर्व, माघी पर्वलाई महोत्सवको रूपमा विकास गरिनेछ । गुरै पुजाको संरक्षण तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक रकमको व्यवस्था गरिनेछ ।

१२४. थारू भाषामा शिक्षा दिन दंगीशरण गाउँपालिकाको स्थानीय पाठ्यक्रमलाई थारू भाषामा पनि निर्माण गर्न आवश्यक तयारी गरिनेछ । थारू, गरिव तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई सरकारी सेवामा प्रवेशको लागि क्षमताको विकास गर्न सेवा आयोग सम्बन्धी तयारीका लागि आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

पूर्वाधार विकास

(क) सडक तथा पुल

१२५. दंगीशरण गाउँपालिकाका हरेक बस्ती, टोलहरूमा सडक तथा बाटोको सञ्जाल बिस्तार गरिनेछ । सडक नपुगेका बस्तीहरूमा नयाँ ट्रयाक खोल्ने तथा ट्रयाक खुलिसकेका स्थानका बाटोहरूको स्तरोन्नति गरिनेछ । सडकहरूको नियमित मर्मत सम्भार मर्मत कोषबाट हुने गरी व्यवस्था गरिनेछ ।

१२६. संघीय सरकारको अनुदानमा बागर-थपगाउँ-दामोदर सडक तथा जुरपनिया-मौली-नन्द्रागाउँ सडकलाई स्तरोन्नति गरी कालोपत्रे गर्ने कार्यको आमागी आ.व. बाटै गरिनेछ । प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा बालुवादेखि हेकुली चौक हुँदै चिरेगार खोला सडक तथा सिमठाना-सिमठानी-थपगाउँ-राजपुर-लेटार-धरमपुर हुँदै बुटनिया सडकको स्तरोन्नति तथा कालोपत्रे गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।

१२७. दंगीशरण गाउँपालिकाको वडा नं. १ र २ मा रहेको बखरिया-सरूवाडाँडा-बाँकी-फुर्केसल्ली सडकको निर्माण हुन बाँकी बुर्केसाल-फुर्केसल्ली- कालितरा खण्डको निर्माण तथा विस्तारको लागि संघीय तथा प्रदेश सरकार समक्ष विशेष पहल गरिनेछ ।

१२८. दंगीशरण गाउँपालिकाका वडाबाट गाउँपालिकाको केन्द्रसम्म जोड्ने सडकहरूको स्तरोन्नति गरी कालोपत्रे बनाउँदै लगिनेछ । हेकुली-चखौरा-रावतगाउँ-चितानपुर सडकको अधुरो निर्माणलाई पूर्ण गर्न प्रदेश सरकारसँग थप पहल गरिनेछ ।

१२९. पक्की पुल बन्न बाँकी रहेका खोला तथा नदिहरूमा पक्की पुल निर्माणका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग लागत साझेदारीमा पुल निर्माण गरिनेछ भने थप नयाँ पक्की पुल निर्माणको लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरी लगानीका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग माग गरिनेछ । निर्माण कार्य अधुरो रहेको कलमखोला पुल निर्माण सम्पन्न गर्न संघीय सरकारसँग थप पहल गरिनेछ ।

१३०. आवतजावतमा कठिनाई भएका नदी तथा खोलाहरूमा ट्रस तथा झोलुङ्गे पुल निर्माणका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरिनेछ । पहिले नै बनेका पुलहरूको सुरक्षाको लागि विशेष ध्यान दिइनेछ गोल्टाकुरी-सुकौरा, बैवाड-रामपुर र पदमपुर-बाँकी जोड्ने झोलुङ्गे पुलको संरक्षणको लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग पहल गरिनेछ । बैवाड रामपुर जोड्ने बबई खोलाको क्षतिग्रस्त पुलको गाउँपालिकाको आफ्नै प्रयासमा व्यवस्थापन गरिनेछ ।

१३१. क्षति पुगेका सडकहरूको नियमित मर्मत सम्भारको लागि सडक बोर्ड नेपालसँगको सहकार्यमा सडक मर्मत सम्भार कोषको स्थापना गरिनेछ । वर्षातको समयमा क्षतिग्रस्त सडकहरूको यथासिघ्र मर्मत सम्भारको व्यवस्था गरिनेछ । सडक सुरक्षाको लागि स्थानीय वासीहरूको सहयोग लिने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ख) भवन तथा शहरी विकास

१३२. दंगीशरण गाउँपालिकाभित्रका पिछडिएका तथा पहुँचभन्दा बाहिर रहेका समुदायमा नमुना वस्ती विकासको कार्यलाई संघीय तथा प्रदेश सरकारको समन्वयमा निरन्तरता प्रदान गरिनेछ । संघीय सरकारको वस्ती विकास कार्यक्रम मार्फत बागरमा रहेको सिकाई केन्द्रको निर्माण सम्पन्न गरिनेछ । राजपुर वस्तीमा पूर्वाधारको स्तरोन्नति गरिनेछ ।

१३३. कृषि योग्य जमिनलाई बसोवास क्षेत्रको रूपमा उपयोग गर्नबाट जोगाउन एकिकृत वस्ती विकासको सम्भाव्यता अध्ययन गरी नमुना वस्ती विकास कार्यक्रमको शुरुवात गरिनेछ ।

१३४. आगामी आ.व. मा संघीय सरकारको विशेष कार्यक्रम अन्तर्गत दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका क्रमशः खरको छानो, खपडा र टायलको छानोलाई विस्थापन गरी कर्कट पाताको छानो भएका घर निर्माणका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१३५. दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका सरकारी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचनाहरूलाई गाउँपालिकाको मातहतमा ल्याई तिनको संरक्षण र मर्मत सम्भारको लागि व्यवस्था गरिनेछ । त्यसै गरी दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, सामुदायिक भवन तथा अन्य सरकारी संरचनाहरूको नियमित मर्मत सम्भारको लागि मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।

१३६. दंगीशरण गाउँपालिकाभित्रका हरेक वडामा योगहलको व्यवस्था गर्ने नीति अनुरूप आगामी आ.व. मा दंगीशरण गाउँपालिकाका सबै वडाहरूमा योग हल निर्माण सम्पन्न गरी आवश्यक सामग्रीहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।

१३७. गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन परिसरमा सुगन्धित, सुन्दर एवं औषधीय गुणयुक्त फूल तथा विरुवाहरू रोपेर आकर्षक बगैँचा निर्माण गरिनेछ । दंगीशरण गाउँपालिकाभित्रका सडकहरूको दुबैपट्टि वृक्षारोपण गरी सौन्दर्यीकरण गरिनेछ ।

(ग) उर्जा

१३८. दंगीशरण गाउँपालिकालाई उज्यालो बनाउनको लागि वैकल्पिक तथा नविकरणीय उर्जाको माध्यमबाट चौक, सार्वजनिक स्थल तथा बजार क्षेत्रमा सौर्य उर्जाबाट चल्ने सडक बत्ती जडानको कार्यलाई निरन्तरता दिन संघीय सरकारसँग पहल गरिनेछ । डिप बोर्डिङ्ग, लिफ्ट सिचाई सञ्चालनका लागि सौर्य उर्जाबाट सञ्चालन हुने प्रविधीको जडान गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।

१३९. सरकारी कार्यालय तथा विद्यालयहरूमा विद्युत व्याकअपको रूपमा सौर्य प्रणाली जोड्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । व्यक्तिगत तथा सार्वजनिक प्रयोजनको लागि सौर्य प्रणाली जडानमा अनुदानको लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग पहल गरिनेछ ।

१४०. जैविक तथा हरित उर्जा उत्पादन तथा प्रवर्द्धनका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरी आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाउन संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।

(घ) विद्युत

१४१. दंगीशरण गाउँपालिकाका लगभग सबै वडा तथा टोलहरूमा विद्युतीकरण गरिसकिएको छ । विद्युत सुविधाबाट बञ्चित रहेका टोल तथा बस्तीहरूमा विद्युत विस्तारका लागि विद्युतका पोल तथा तार उपलब्ध गराउनुका साथै दिगोपनाको लागि नेपाल विद्युत प्राधिकरणसँग सहकार्य गरिनेछ ।

१४२. प्राकृतिक प्रकोप तथा हावाहुरीबाट विद्युत पोलमा क्षति भई विद्युत आपूर्तिमा अवरोध आउन नदिन समयमा नै मर्मत सम्भारको कार्यलाई छिटोछरितो बनाउन आवश्यक समन्वय तथा सहजिकरण गरिनेछ । लो भोल्टेजको समस्या हल गर्न ट्रान्समिटर मर्मत तथा थप गर्ने कार्यका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ड) सञ्चार

१४३. सञ्चार सम्पर्कबाट टाढा रहेको फुर्केसल्ली क्षेत्रमा सञ्चार सुविधा विस्तार गर्न निर्माणाधिन टावर निर्माणको कार्यलाई समयमा सम्पन्न गर्न सहजिकरण गरिनेछ । उक्त स्थानमा विद्युत विस्तारको लागि नेपाल विद्युत प्राधिकरणसँग विशेष पहल गरिनेछ । नेटवर्कको समस्या हल गर्न थप रिपिटर टावर निर्माणको लागि पहल गरिनेछ ।

१४४. इन्टरनेट सेवालाई भरपर्दो बनाउन र सबै टोल तथा बस्तीहरूमा पुर्याउन इन्टरनेट सेवा प्रदायक संस्थाहरूसँग आवश्यक सहजिकरण गरिनेछ ।

(च) जलश्रोत तथा सिचाई

१४५. समुन्नतिको प्रमुख आधारस्तम्भ कृषि क्षेत्रको विकासको लागि कृषियोग्य जमिनमा सिचाई सुविधाको विस्तारलाई प्राथमिकता दिइनेछ । पानीका श्रोतहरूको संरक्षण, ड्याम निर्माण, सिचाई कुलोको मर्मत सम्भार तथा विस्तार कार्य गरिनेछ ।

१४६. साना सिचाईको विकासका लागि कृषक समूहहरूलाई अनुदान उपलब्ध गराइनेछ । थप स्थानमा लिफ्ट सिचाईको सम्भाव्यता अध्ययन गरी विस्तार गरिनेछ । मधरिया कलडखोला सिचाई कुलोको संरक्षण तथा मर्मतका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

१४७. सिचाई सुविधा नपुगेका क्षेत्रहरूमा सिचाई सुविधा विस्तार गर्न नयाँ नहर निर्माण तथा डिप बोरिङ्गको लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरिनेछ । निर्माण सम्पन्न भई सञ्चालनमा आउन नसकेका डिप बोरिङ्ग सञ्चालनको लागि विद्युत सुविधा उपलब्ध गराउन आवश्यक कार्य गरिनेछ ।

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू !

अब म वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यक्रमहरू पेश गर्न चाहन्छु ।

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

(क) वन तथा भू-संरक्षण

१४८. वन क्षेत्रको संरक्षण तथा विकास गरी हरियाली कायम गर्न दंगीशरण हरियाली प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूसँगको सहकार्यमा वनको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।

१४९. वनको दिगो व्यवस्थापन गरी त्यसको अधिकतम् लाभ लिन सक्ने गरी दंगीशरण गाउँपालिकाको स्थानीय वन ऐन जारी गरी कार्यान्वयनमा रहेको छ, यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिइनेछ । सम्बन्धित निकायहरूसँगको सहकार्यमा दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका राष्ट्रिय वन, सामुदायिक वन तथा संरक्षित वनको व्यवस्थापनको लागि कार्य गरिनेछ । व्यवस्थित वन निर्माणका लागि सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरूलाई बढी जिम्मेवार बनाइनेछ । दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका निजी, सामुदायिक, सरकारी वन क्षेत्रलाई आवश्यकता अनुसार धार्मिक वनमा परिणत गर्न पहल गरिनेछ ।

१५०. स्थानीय वन पैदावारहरूबाट अधिकतम् लाभ लिन सकिने खालका रोजगारमूलक तथा सीपमूलक तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी वन उद्यम सञ्चालनलाई प्राथमिकता दिइनेछ । वन पैदावारमा आधारित उद्यम सञ्चालन तथा बजारीकरणको लागि प्रोत्साहन गरिनेछ ।

१५१. वन अतिक्रमण तथा चोरी निकासी नियन्त्रण गर्न सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह तथा सरकारी निकायहरूसँग सहकार्य गरिनेछ । वनमा आगोलागी नियन्त्रण गर्न आगोलागी नियन्त्रण रणनीति तर्जुमा गरिनेछ ।

१५२. बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जबाट निस्केका जनावरहरूबाट किसानहरूको अन्नबालीमा पुगेको क्षतिको क्षतिपूर्तिका लागि बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जसँग समन्वय र सहजिकरण गरिनेछ । निकुञ्ज क्षेत्रबाट फैलिएको आगोबाट घर गोठ तथा बालीनालीमा भएको क्षतिपूर्तिका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

१५३. पहिरो जाने, भूक्षय हुने सम्भावित स्थानहरूको पहिचान गरी भूक्षय हुनबाट जोगाउन तारजालीको व्यवस्था तथा वृक्षारोपणको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ । भू-संरक्षण कार्यालयसँग समन्वय गरी भू-क्षय तथा पहिरो नियन्त्रण गर्न वृक्षारोपण कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।

१५४. नदीजन्य पदार्थहरूको उत्खनन् तथा विक्री वितरणको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय मूल्याङ्कन गराई उक्त प्रतिवेदनको सिफारिस बमोजिम उत्खनन् तथा विक्री वितरणको व्यवस्था गरिनेछ । नदीजन्य पदार्थको चोरी निकासी नियन्त्रण गर्न वन, सुरक्षा निकाय, सामुदायिक उपभोक्ता समूह तथा नागरिक समाजसँग सहकार्य गरिनेछ ।

(ख) जलाधार संरक्षण

१५५. पानीको मुहान संरक्षण गर्न, भूक्षय हुनबाट रोक्न र पानीको श्रोतलाई कायम राख्न जलाधार क्षेत्रहरूको संरक्षण र व्यवस्थापनमा विशेष ध्यान दिइनेछ । जलाधार क्षेत्रमा वृक्षारोपण गरी हरियाली कायम गरिनेछ ।

१५६. जलाधार क्षेत्रमा वन विनाश तथा चोरी निकासी कार्यलाई कडाईका साथ नियन्त्रण गरिनेछ । यस्ता क्षेत्रबाट ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन् तथा निकासीलाई प्रतिबन्ध लगाइनेछ ।

१५७. दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका जलाशयहरूको संरक्षण, उपयोग र विकासको लागि जल उपभोक्ता समिति गठन गरी परिचालन गरिनेछ । जलाशयमा जलचरहरूको संरक्षण तथा मत्स्य व्यवसाय सञ्चालन गर्न चाहने उपभोक्ता समितिहरूलाई अनुदानको व्यवस्था गर्न सकिनेछ ।

(ग) जलवायु परिवर्तन

१५८. वातावरण संरक्षण गरी जलवायु परिवर्तनको असर न्युनिकरण गर्न वन विकास तथा व्यवस्थापनलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ । बढी कार्वन उत्सर्जन गरी वातावरणीय प्रदुषण निम्त्याउने खालका क्रियाकलापहरूलाई नियन्त्रण गरिनेछ ।

१५९. जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्ययोजना निर्माण गरी कार्वान्वयनका लागि सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, वातावरण संरक्षणसँग सम्बन्धित अभियन्ताहरू र दंगीशरणबासी आम समुदायसँग सहकार्य गरिनेछ ।

१६०. वन क्षेत्र, सिमसार क्षेत्र तथा तालतलैयाहरूको संरक्षण, व्यवस्थापन र उपयोगका लागि जचलर तथा जलीय जैविक विविधता संरक्षण ऐन जारी भई कार्वान्वयनमा आएको छ । जलवायु परिवर्तनका कारण, असर र त्यसको दिगो विकासमा पार्ने प्रभावहरूको बारेमा सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

(घ) फोहरमैला व्यवस्थापन

१६१. घर, सार्वजनिक संघसंस्था, कार्यालय, व्यापारिक क्षेत्र, होटल रेष्टुरा तथा सार्वजनिक स्थलहरूबाट निस्कने फोहरमैलाहरूको दिगो व्यवस्थापनको लागि अध्ययन गरी आवश्यक कार्ययोजना तयार गरिनेछ ।

१६२. फोहरमैलाहरूको वर्गीकरण गरी जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी व्यवस्थापनका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । फोहरमैला व्यवस्थापनमा कम प्रयोग, पुनःप्रयोग, विस्थापन र प्रशोधनको सिद्धान्तलाई व्यवहारिक रूपमा नै लागु गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ ।

१६३. गाउँपालिका तथा गाउँपालिका मातहत रहेका कार्यालय तथा संघसंस्थाहरूबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरूमा प्लास्टिकबाट निर्मित कप प्लेटहरूको प्रयोगलाई रोकी वन पैदावारमा आधारित कच्चा पदार्थबाट उत्पादित कप प्लेटहरूको प्रयोग गर्ने व्यवस्था लागु गरिनेछ ।

१६४. फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि गुरुयोजना तयार गरी दिगो व्यवस्थापनको लागि आवश्यक कार्य गरिनेछ । जैविक फोहरवस्तुहरूबाट मल उत्पादन गर्न कृषक तथा व्यवसायीहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ । सार्वजनिक स्थलहरूमा फोहर गर्नेले नै व्यवस्थापन गर्नुपर्ने नीति अङ्गिकार गरिनेछ ।

(ङ) जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण

१६५. वर्षातको समयमा बबई नदीबाट हुनसक्ने सम्भावित क्षति रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न आवश्यक सतर्कता अपनाइनेछ । बाढीबाट उत्पन्न हुनसक्ने सम्भावित क्षतिको रोकथामको लागि बबई नदीको तटीय क्षेत्रका वासिन्दाहरूलाई सजग बनाइनेछ ।

१६६. मनसुन तथा नदिजन्य प्रकोपबाट जोगाउन र सिम्र प्रतिकार्यका लागि सरकारी, गैरसरकारी निकायहरूलाई तैनाथ अवस्थामा राखिनेछ । सम्भावित जोखिमबाट पिडितहरूको उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापनाका लागि सम्बन्धित निकायसँग आवश्यक समन्वय र सहजिकरण गरिनेछ ।

१६७. नदीमा आउने बाढीबाट कृषियोग्य जमिन, सडक तथा वस्तीमा हुनसक्ने कटान नियन्त्रण तथा रोकथाम गर्न आवश्यक सावधानी अपनाउनुका साथै तयारी अवस्थामा राखिनेछ । बाढीबाट हुने कटान रोकथामका लागि तटीय क्षेत्रमा तटबन्ध निर्माणका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहजिकरण गरिनेछ ।

१६८. वर्षातको समयमा सडक, कुलो लगायत व्यक्तिगत तथा सार्वजनिक सम्पत्तिमा भएको क्षतिको समयमा नै मर्मत सम्भारको लागि मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।

(च) विपद् व्यवस्थापन

१६९. बाढी, पहिरो, भूक्षय जस्ता मनसुनजन्य विपद् तथा अन्य प्राकृतिक तथा दैवी विपत्तीहरूको समयमा विपद् प्रभावितहरूको उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापनाका लागि आवश्यक संयन्त्र निर्माण गरी तयारी अवस्थामा राखिनेछ ।

१७०. विपदमा परेकाहरूलाई तत्कार उद्धार तथा प्राथमिक उपचारको लागि तालिमको व्यवस्था गरी आवश्यक जनशक्ती तयारी अवस्थामा राखिनेछ । विपद्पूर्व सूचना दिने संयन्त्रको विकास गरिनेछ ।

१७१. विपदमा परेका घाइते तथा पिडितहरूको उद्धार, प्राथमिक उपचार, राहत तथा पुनर्स्थापनाको लागि जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिमार्फत सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ । स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय बनाई क्षमताको विकास गरिनेछ ।

१७२. विपद जोखिम न्यूनीकरणका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुका साथै स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक रकमको व्यवस्था गरिनेछ ।

गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरू !

अब म संस्थागत विकास तथा सुशासनसँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्दछु

संस्थागत विकास तथा सुशासन

(क) ऐन, कानून तर्जुमा

१७३. जारी भएका ऐन, नियम तथा कार्यविधिहरूलाई आवश्यक संशोधन तथा परिमार्जन गरी समसामयिक बनाइनेछ । चालु अधिवेशनबाटै दंगीशरण गाउँपालिकाको महटवाँ प्रणालीको संरक्षण, प्रवर्द्धन र विकास सम्बन्धी ऐन र दंगीशरण गाउँपालिकाको प्रहरी ऐन जारी गरी लागु गरिनेछ ।

१७४. छरिएका कानूनहरूलाई एकिकृत गरी दस्तावेजका रूपमा राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । कानून निर्माण सम्बन्धी क्षमता विकासको लागि जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीहरूलाई आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

(ख) न्याय व्यवस्थापन

१७५. छिटो, छरितो र निष्पक्ष न्याय सम्पादनका लागि न्यायिक समितिको क्षमता अभिवृद्धि गरी क्रियाशील गराइनेछ । न्यायिक सम्पादन क्षमता अभिवृद्धिका लागि सम्मानित अदालत तथा कानून व्यवसायीहरूसँग अन्तरक्रिया, अनुभवको आदान प्रदान, समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

१७६. दंगीशरण गाउँपालिकामा क्रियाशील मेलमिलाप केन्द्रहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरी गाउँघरका बिवाद तथा झै-झगडाहरू गाउँमा नै मिलाउने व्यवस्था मिलाइनेछ । मेलमिलाप केन्द्रहरूलाई आवश्यक सामग्रीहरूको व्यवस्था गर्नुका साथै क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१७७. छिटो, छरितो न्याय सम्पादनका लागि नियमित रूपमा इजलास बसाल्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । अति विपन्न तथा असहाय नागरिकहरूलाई कानूनी सल्लाह एवं परामर्शको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ग) संस्थागत विकास

१७८. गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाहरूलाई सरल, सहज, पारदर्शी र मितव्ययी बनाउन सेवाको सुदृढिकरण गरिनेछ । गाउँपालिकाको संगठन संरचनालाई समसामयिक बनाई चुस्त, दुरुस्त र छरितो संगठनात्मक संरचनाको लागि दंगीशरण गाउँपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गर्नका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१७९. सेवाग्राही नागरिकहरूलाई सरल रूपमा छिटो छरितो सेवा प्रदान गर्न नागरिक सहायता कक्षको व्यवस्था गरि जनशक्तिको व्यवस्था गरिनेछ । नागरिकहरूका गुनासाहरूको सुनुवाई गरी छिटो सम्बोधन गर्न गुनासो व्यवस्थापन इकाईलाई सक्रिय बनाइनेछ ।

१८०. उत्कृष्ट कार्य गर्ने कर्मचारीहरूलाई पुरस्कृत गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिंदै कार्यसम्पादन कमजोर भएका कर्मचारीहरूलाई उचित जिम्मेवारी हेरफेर गरिनेछ । मुस्कान सहितको सेवा प्रदान गर्ने कर्मचारीको उचित मूल्याङ्कन गरी सम्मानित गरिनेछ । सबै प्रकृतिका कामको अनुभव प्रदान गर्न सेवा, समूह तथा कार्य सम्पादन क्षमताको आधारमा उपयुक्त कर्मचारीलाई उपयुक्त जिम्मेवारी दिने परिपाटीको विकास गरिनेछ ।

१८१. कार्यालयको कामको चापलाई मध्यनजर गरी कार्यालय समय बाहेक थप समय काम गर्ने कर्मचारीलाई अतिरिक्त सेवा भत्ता प्रदान गरिनेछ । समयमा कार्यसम्पादन नगरी कार्यालय समयपछि काम गर्ने कर्मचारीलाई यस्तो सुविधा प्रदान गरिने छैन । सबै राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई उत्प्रेरित गर्न कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधाहरू समान ढङ्गबाट उपलब्ध गराइनेछ ।

१८२. कार्यालयको कामलाई छिटो, छरितो र व्यवस्थित बनाउन आवश्यक मेशिनरी तथा उपकरणको पर्याप्त व्यवस्था गरिनेछ । आधुनिक प्रविधीको विकाससँगै कार्यालयबाट सम्पादन हुने कामलाई छिटोछरितो, भरपर्दो र प्रविधीमैत्री बनाउन सूचना प्रविधीको विकास र विस्तारलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।

(घ) श्रोत परिचालन

१८३. गाउँपालिकाबाट हुने सबै प्रकारका भुक्तानीलाई अनिवार्य रूपमा बैकिङ्ग प्रणालीबाट मात्र गरिनेछ । नगदै भुक्तानी गर्नुपर्ने रकम बाहेक अन्य सबै कार्यक्रम सञ्चालन खर्च बैकिङ्ग प्रणाली मार्फत सिधै आपूर्तिकर्ताको बैंक खातामा भुक्तानी गरिनेछ ।

१८४. राजश्व सङ्कलन तथा अभिवृद्धिका लागि करको दरभन्दा पनि दायरा बढाउँदै लगिनेछ । राजश्व चुहावट तथा छलि हुनबाट रोक्न विशेष संयन्त्रको विकास गरिनेछ ।

१८५. नदीजन्य पदार्थको विक्रीलाई व्यवस्थित गर्न आगामी आर्थिक वर्षको भाद्र महिनामा टेण्डर प्रक्रिया शुरू गरी समयमा नै सम्झौताको कार्य सम्पन्न गरिनेछ । नदीजन्य पदार्थको चोरी नियन्त्रण गर्न आवश्यक संयन्त्रको विकास गरी कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।

१८६. गाउँपालिकाभित्र रहेका सबै सार्वजनिक सम्पत्तिहरूको लगत खडा गरिनेछ । त्यस्ता सार्वजनिक सम्पत्तीको उपयोगबाट प्राप्त हुने राजश्व अनिवार्य रूपमा गाउँपालिकाको बैंक खातामा जम्मा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ड) योजना व्यवस्थापन

१८७. स्थानीय श्रोत र साधनको प्रयोग गरी सञ्चालन गर्न सकिने योजनाहरू उपभोक्ता समितीहरू मार्फत सञ्चालन गरिनेछ । ठुला र मेशिनरी औजार प्रयोग गर्नुपर्ने आयोजना मात्र ठेक्कापट्टाबाट सञ्चालन गरिनेछ । उपभोक्ता समिती गठनमा ढिलाई गरी कोटेशन मार्फत काम गराउने प्रवृत्तिलाई नियन्त्रण गरिनेछ ।

१८८. स्थानीय विकास निर्माण कार्यहरूमा जनसहभागिता अभिवृद्धि गर्न उपभोक्ता समितिहरूलाई नै योजनाको सञ्चालन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ । समितिको क्षमता विकासको लागि आवश्यक तालिम प्रदान गरिनेछ । टोल विकास समिति गठनको लागि आवश्यक पहल र सहजिकरण गरिनेछ ।

१८९. वडा तथा गाउँपालिकाबाट सञ्चालन गरिने योजना तथा कार्यक्रमको छनौट तथा प्राथमिकीकरण टोल तथा वस्ती भेला गराई सोहि भेलाको सिफारिस बमोजिम गरिनेछ । उपभोक्ताहरूबाट सञ्चालन गरिने योजनाहरूको लागत इष्टिमेट तथा अन्तिम मूल्याङ्कन नेपाली भाषामा तयार गरी प्रयोग गरिनेछ ।

१९०. गाउँपालिकाभित्र सञ्चालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरूको अनुगमन कार्यलाई तिव्र र प्रभावकारी ढङ्गले गरिनेछ । योजना अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिले हरेक ३-३ महिनामा अनुगमन प्रतिवेदन अनिवार्य रूपमा कार्यपालिकामा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(च) सेवा प्रवाह

१९१. गाउँपालिकाबाट प्रवाह गरिने सेवालाई छिटो, छरितो र पारदर्शी बनाउन आवश्यक संयन्त्रको विकास गरिनेछ । सेवाग्राहीका गुनासाहरूको अभिलेख राखि समय समयमा प्रतिवेदन पेश गर्ने गरी व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१९२. गाउँपालिकाबाट सम्पादन हुने कार्यहरू बिना झन्झट समयमा पुरा गर्न काम फछ्यौटको लागि समय तोक्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । उचित कारणबिना कार्यसम्पादन नगरी सेवाग्राहीलाई झुलाउने कर्मचारीलाई चेतावनी दिनुको साथै आवश्यक कारवाही गरिनेछ । कार्यालयको कार्यबोझको प्रकृति र आवश्यकता अनुसार जनशक्ति थपघट र व्यवस्थापन गरिनेछ ।

१९३. खाजाको समय बाहेक कार्यालय समयमा हरेक कर्मचारीहरू आ-आफ्नो कार्यक्षमता अनिवार्य रूपमा बस्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । ढिलासुस्ती, लापरवाही गर्ने कर्मचारीलाई नसिहत दिने र पटक पटक लापरवाही गरेको पाइएमा कारवाहीको लागि सिफारिस गरिनेछ ।

१९४. अपाङ्ग, अशक्त, बिरामी, जेष्ठ नागरिकहरूलाई प्राथमिकता दिई छिटो सेवा दिने व्यवस्था मिलाइनेछ । अपाङ्गहरूलाई सेवामा पहुँच पुर्याउन अपाङ्गमैत्री संरचना निर्माण गरिनेछ ।

१९५. गाउँपालिकाबाट सञ्चालन गरिने योजना तथा कार्यक्रमहरूको अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक परीक्षण गर्ने तथा गाउँपालिकाका समग्र क्रियाकलापहरूको सामाजिक परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(छ) सूचना व्यवस्थापन

१९६. गाउँपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय तथा गाउँपालिका मातहतका सबै सरकारी कार्यालयहरूबाट जारी हुने सूचनाहरूलाई कार्यालयको वेबसाइट, डिजिटल सूचना पाटी तथा सूचना पाटीको माध्यमबाट सार्वजनिक गरिनेछ ।

१९७. कार्यालयको तर्फबाट जनहितमा जारी हुने सूचना तथा सन्देशहरू सम्भव भएसम्म स्थानीय स्तरका राष्ट्रिय पत्रपत्रिका, रेडियो तथा अनलाइन पत्रिकाहरूको माध्यमबाट प्रकाशन गरिनेछ ।

१९८. गाउँपालिकासँग सम्बन्धित तथ्याङ्कहरूलाई एकिकृत गरी तथ्याङ्क बैंक निर्माण गरी गाउँपालिकाका गतिविधीहरू सहितको तथ्याङ्क सबैको पहुँचमा हुने गरी वेबसाइटमा राख्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१९९. गाउँपालिकाका क्रियाकलापहरूलाई जवाफदेही, पारदर्शी बनाउन नियमित रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई गरिनेछ । सार्वजनिक सुनुवाईबाट प्राप्त गुनासा, सल्लाह, सुझावहरूलाई सबैले देख्ने गरी प्रतिवेदनको रूपमा सार्वजनिक गरिनेछ ।

२००. गाउँपालिकाका समस्त गतिविधीहरूको वृत्तचित्र तयार गरी प्रसारणको व्यवस्था मिलाइने छ । सामाजिक परीक्षण स्वतन्त्र निकायबाट गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । प्राप्त सुझावहरूको कार्यान्वयनमा विशेष ध्यान दिइनेछ ।

अन्त्यमा,

यस गरिमामय सभामा प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमको सफलता यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनसँग सम्बन्धित हुने भएकोले दंगीशरण गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रममा समेटिएका सबै व्यवस्थाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि सबै जनप्रतिनिधी, राजनैतिक दल, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, बुद्धिजीवी, समाजसेवी सबैबाट आवश्यक सहयोग हुनेछ भन्ने अपेक्षा गरेको छु । सबैको ऐक्यवद्धता, पारस्परिक सहयोग र समर्थनबाट मात्र प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयन गरी "समुन्नत दंगीशरण, सुखी दंगीशरणवासी" को लक्ष्य हासिल हुने अपेक्षा गरेको छु ।

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमको तयारीमा अहोरात्र खटि कार्य गर्नुहुने सबै जनप्रतिनिधी तथा राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद !
शम्भु गिरी
(अध्यक्ष)

२०८२ साल असाढ ८ गते